

Nr 29.

Ankom till Riksdagens kansli den 3 maj 1912 kl. 5 e. m.

Betänkande, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordningar om frilager och om ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen om frihamn, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom proposition, nr 121, af den 22 mars 1912, hvilken hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att antaga nedan intagna förslag till

- a) förordning om frilager och
- b) förordning om ändrad lydelse af §§ 1, 13, 15, 16, 18, 20 och 22 i förordningen den 15 november 1907 om frihamn.

Förslag

till

förordning om frilager.

§ 1.

1. I stad, hvarest tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes, eller, där lokala förhållanden det betinga, i närheten af sådan stad må, efter särskildt tillstånd af generaltullstyrelsen, inrättas sådana

under tullverkets uppsikt och bevakning stående, till allmänt bruk för handelsrörelse och industriell verksamhet afsedda anstalter, benämnda frilager, hvarom i denna förordning stadgas.

Till frilager kan afses viss byggnad eller visst område med byggnader och upplagsplatser, som genom hägnad eller annorledes afspärrats från vidliggande byggnader och område. Å frilager må varor, på sätt och under de villkor, denna förordning innehåller, utan att undersökas eller tullbehandlas, intagas samt uppläggas, ompackas, delas, bearbetas och i öfrigt behandlas, som om de befunne sig utanför rikets tullgräns. Varor, som från inrikes ort intagits å frilager, skola i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsafgifter samt sockerskatt äfvensom till befrielse från tullafgift anses såsom ur riket utförda och vid uttagning från frilagret behandlas lika med direkt från utlandet å frilager intaget gods.

2. Konungen äger att i enlighet med denna förordning och öfriga gällande föreskrifter meddela de närmare bestämmelser angående varors intagning å samt uttagning från frilager, som äro erforderliga för bevarande af kronans rätt och för vinnande af ordning och säkerhet inom sådan anstalt.

§ 2.

1. Frilager, till hvars särskilda afdelningar tillträde icke under någon förevändning må förvägras vederbörande tulltjänsteman, skall vara försedt med lämpliga vakt- och expeditionsrum för tullbevakning och tullbehandling samt i öfrigt så anordnadt, att erforderlig kontroll från tullverkets sida kan där utöfvas.

2. Hvarje utgång från frilager skall särskildt bevakas, och skall invid hvarje utgång finnas vaktrum; dock att, där från frilager finnas utgångar, hvilka icke begagnas för trafik, utan allenast äro afsedda att komma till användning i händelse af eldfara eller annat olycksfall, generaltullstyrelsen äger medgifva befrielse från skyldigheten att särskildt bevaka sådan utgång och att vid densamma inrätta vaktrum.

Vederbörande tulltjänsteman äger, där han anser anledning därtill förefinnas, låta å en hvar, som lämnar frilagret, verkställa kroppsvisitation i den ordning tullstadgan föreskrifver, dock utan att vara underkastad påföljd, i händelse underslef finnes icke hafva ägt rum.

§ 3.

Statens kostnad för tullbevakning, bokföring och expedition vid frilager skall gäldas af anstaltens innehafvare, hvilken, innan frilagret

må för sitt ändamål öppnas, skall för samma kostnader ställa säkerhet, som af generaltullstyrelsen godkännes.

§ 4.

Tillstånd att inrätta frilager, hvilket jämväl innefattar rätt att drifva anstalten, kan beviljas:

stadskommun; och

för ändamålet bildadt aktiebolag, däri samtliga delägare äro svenska undersåtar och hvars styrelse består af här i riket bosatta svenska undersåtar.

§ 5.

Ansökning om tillstånd att inrätta frilager skall ingifvas till generaltullstyrelsen och vara åtföljd af:

a) erforderliga handlingar till styrkande af sökandens rätt att förfoga öfver den byggnad eller det område med byggnader och upplagsplatser, som för frilagret afses;

b) planritningar med beskrifning öfver den byggnad eller det område, hvarom i litt. a) förmäles; skoland ritningarna särskildt utvisa byggnads inredning samt dess läge i förhållande till andra byggnader

c) fullständig beskrifning öfver tillämnade anordningar för anstaltens afspärrning mot tullområdet äfvensom å de för tullbevakning och tullbehandling afsedda lokaler;

d) uppgift, huruvida afsedt är, att industriell verksamhet skall inom frilagret drifvas; äfvensom, där ansökningen göres för aktiebolag,

e) bevis, att den sökande är, efter ty i § 4 stadgas, behörig att inrätta frilager.

Före ärendets företagande till afgörande skall generaltullstyrelsen öfver ansökningen inhämta yttrande af vederbörande kommunala myndigheter samt tullmyndighet på platsen.

§ 6.

Tillstånd att inrätta frilager äfvensom rätten att drifva redan inrättad sådan anstalt må ej af innehafvaren till annan öfverlätas utan medgifvande af generaltullstyrelsen.

Varder innehafvare af frilager försatt i konkurs, må rörelsen

fortfarande drifvas för konkursboets räkning under en tid af högst sex månader från det laga beslut meddelats om frilagersinnehafvarens försättande i konkurs.

§ 7.

Sedan frilagersanläggning blifvit fullbordad, skall i den ordning, som vid meddelande af tillstånd till anläggningen föreskrifves, därå verkställas besiktning för utrönande, huruvida anläggningen blifvit utförd i enlighet med därför fastställd plan; och åligge det frilagrets innehafvare att jämte bevis om besiktningen till generaltullstyrelsen ingifva bestyrkta kopior af fastställda kartor och ritningar öfver anläggningen äfvensom styrkt afskrift af tillhörande beskrifningar.

§ 8.

För hvarje frilager skall finnas särskildt reglemente, innefattande bestämmelser angående de tider, då frilagret skall hållas öppet och då tullexpedition där skall äga rum; angående behörighet att förrätta arbete inom frilagret; samt angående persontrafiken till och från detsamma.

Sådant reglemente skall efter förslag af frilagrets innehafvare fastställas af generaltullstyrelsen; och meddelas däri tillika de särskilda föreskrifter, som pröfvas vara erforderliga utöfver hvad i denna förordning eller eljest är i fråga om frilager stadgadt.

§ 9.

Afgift för begagnande af byggnad, magasinsrum eller upplagsplats inom frilager eller af där befintliga anordningar skall utgå enligt taxa, som efter förslag af frilagrets innehafvare fastställas i Stockholm af öfverståthållarämbetet och å annan ort af Konungens befallningshafvande hvarje gång för en tid af fem år.

Vid taxeförslag skall fogas uppgift å anläggnings- och driftkostnader för frilagret. Sökes förnyelse af taxa, skall vid förslaget tillika fogas för dess bedömande nödigt räkenskapssammandrag angående frilagret för senast förflutna fyra år.

§ 10.

För frilager skall finnas en, på förslag af frilagrets innehafvare, af generaltullstyrelsen godkänd föreståndare, hvilken har att öfvervaka

iakttagandet af de för frilagret gällande föreskrifter och är behörig att tala och svara i alla angelägenheter, som röra anstalten.

§ 11.

Tillstånd till frilagers öppnande för användning meddelas af generaltullstyrelsen, som därom utfärdar allmän kungörelse.

§ 12.

Inom frilager må byggnad eller lägenhet icke upplåtas till eller användas såsom bostad.

§ 13.

Inom frilager må byggnad, magasinrum eller upplagsplats ej upplåtas åt annan än den, som är berättigad att här i riket idka handel eller annat näringsyrke och blifvit af generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare.

Ansökning om sådant godkännande skall af upplåtaren ingifvas till generaltullstyrelsen och vara åtföljd af:

a) afskrift af den mellan upplåtaren och den föreslagne frilagershafvaren, under förutsättning att godkännande erhålles, upprättade upplåtelsehandling; och

b) bevis, att den föreslagne frilagershafvaren, efter hvad ofvan sägs, är behörig att vinna godkännandet.

Om förnyelse af upplåtelse åt frilagershafvare skall anmälan göras hos tullförvaltningen, som har att därom till generaltullstyrelsen insända underrättelse jämte eget yttrande, huruvida något må vara att mot förnyelsen erinra.

§ 14.

1. För rättighet att inom frilager idka industriell verksamhet fordras särskildt tillstånd af Konungen; skolande i ansökning om tillstånd till utöfvande af sådan verksamhet uppgift lämnas om arten af den verksamhet, sökanden afser att inom frilagret idka, äfvensom, därest sökanden icke själf är innehafvare af frilagret, vid ansökningen fogas bevis, att han blifvit af generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare samt att han erhållit behörig upplåtelse.

2. Inom frilager må ej drifvas boktryckerirörelse eller idkas annan verksamhet, som i följd af gynnsammare produktionsvillkor är

ägnad att å den inhemska marknaden afsevärdt skada inom riket annorstädes än i frihamn eller å frilager drifven enahanda verksamhet, ej heller verksamhet af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för anstalten eller där intagna varor.

§ 15.

Inom frilager må ej idkas detaljförsäljning af därstädes befintliga varor.

§ 16.

Inom frilager må till förtäring eller eljest till personligt bruk icke användas utländska varor af tullpliktigt slag, med mindre de förut blifvit i riket behörigen införtullade, likasom ej heller sådana svenska varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter eller befrielse från tullafgift blifvit vid varornas intagande å frilagret ifrågasatt.

§ 17.

1. Å frilager må intagas såväl tullpliktigt som förtulladt och tullfritt gods, med undantag af:

a) brännvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, med undantag af whisky, så framt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar;

b) varor, som enligt gällande föreskrifter till förekommande af smittosamma sjukdomar å människor eller djur eller af annan dylik anledning äro till införsel i riket förbjudna eller endast under iakttagande af vissa försiktighetsmått få införas; och

c) explosiva varor, eldfarliga oljor eller därmed jämförliga vätskor, frätande syror samt andra varor, som äro af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för frilagret eller där intagna varor;

dock att eldfarliga oljor och därmed jämförliga vätskor äfvensom sprit må under de särskilda villkor, som af Konungen bestämmas, kunna intagas å frilager för att därstädes användas för åstadkommande af drifkraft eller för belysningsändamål.

2. Uppstår tvifvel, huruvida varor i obrutna omslag äro af den beskaffenhet, att de få å frilager intagas, äge vederbörande tulltjänsteman att, där erforderlig upplysning ej kan annorledes vinnas, låta bryta omslagen.

§ 18.

1. Tullpliktigt gods kan å frilager intagas:
direkt från utrikes ort;
efter omedelbar transitförsändning;
från frihamn eller annat frilager; samt
från nederlag eller transitupplag å samma ort.
2. Af emballeradt oförtulladt gods må ej å frilager intagas mindre än helt kolly, sådant det från utrikes ort eller svensk frihamn inkommit eller från annat frilager, nederlag eller transitupplag uttagits.
3. Varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter eller befrielse från tullafgift ifrågasättes, må å frilager direkt intagas endast från den stad, i eller vid hvilken frilagret är beläget.

§ 19.

1. Gods kan från frilager uttagas:
för utförsel till utrikes ort eller sjövägen till svensk frihamn å annan ort;
för försändning sjövägen eller landvägen till annan stad, där tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes;
för utförsel landvägen till frihamn i samma ort;
för öfverflyttning till annat frilager eller för uppläggning å nederlag å samma ort; samt
efter förtullning eller till fri disposition.
2. Förtullning af gods, som uttages från frilager, skall ske efter de taxor och författningar, som äro gällande, då uttagningen äger rum.
3. Varor, beträffande hvilka i tulltaxan stadgas, att afdrag i vikten ej skall göras för askar, fodral, omslag, kartor m. m., må icke från frilager uttagas för uppläggning å nederlag, med mindre de äro emballerade på sådant sätt, som eljest vid införsel af enahanda varor är brukligt. Ej heller må dylika varor, med mindre emballeringen är på nämnda sätt verkställd, från frilager uttagas för att efter förtullning införas i landet, så framt de icke äro vid förtullning från frilager underkastade särskild förhöjd tullafgift.
4. Uttagning från frilager af gods i sådana kvantiteter och under sådana omständigheter i öfrigt, att bestämmelsen i § 15 uppenbarligen komme att därigenom kringgås, må icke medgifvas.

§ 20.

Den, som inom frilager idkar sådan försäljning, som i § 15 är förbjuden, eller å frilager intager gods emot stadgandena i § 17 mom. 1, straffes, där ej förbrytelsen är enligt allmän lag eller särskild författning med högre straff belagd, med böter från och med etthundra till och med ettusen kronor; och skall det gods, hvarmed sådan oloflig befattning tagits, vara förverkadt.

§ 21.

Frilagershafvare, som blifvit förvunnen till förbrytelse, hvarom i § 20 sägs, hafve för alltid förverkat rätt att inom frilager eller frihamn innehafva eller begagna byggnad, magasinrum eller upplagsplats och vare skyldig att genast utrymma sitt lager.

Lag samma vare ock om den, som blifvit förvunnen till oloflig varuinförsel enligt hvad i tullstadgan sägs.

§ 22.

Bryter någon, utom i de fall, hvarom här ofvan särskildt sägs, mot hvad enligt denna förordning är angående frilager stadgadt, straffes, där ej förbrytelsen är enligt allmän lag eller särskild författning med högre straff belagd, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor.

Sker det af frilagershafvare eller föreståndare för frilager, vare minsta bot etthundra kronor.

§ 23.

Beträdes föreståndare för frilager med förbrytelse, hvarom förmäles i § 20 eller § 22, eller underlåter han den tillsyn, honom enligt § 10 åligger, varde han från befattningen skild; och må han ej vidare såsom föreståndare godkännas.

§ 24.

Af böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalle hälften kronan och hälften tullstatens enskilda pensionsinrättning. På enahanda sätt fördelas ock försäljningsbelopp för gods, förverkadt enligt § 20.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.

§ 25.

Mål rörande öfverträdelse af denna förordning upptagas och af dömas af den domstol, på hvars handläggning mål angående inom orten begångna öfverträdelse af tullförfattningarna ankomma.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1913.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse af §§ 1, 13, 15, 16, 18, 20 och 22 i förordningen den 15 november 1907 om frihamn.

§ 1.

I stapelstad, hvarest tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes, eller, där lokala förhållanden det betinga, i närheten af sådan stapelstad, må, efter särskildt tillstånd af Konungen, inrättas sådan under tullverkets uppsikt och bevakning stående, till allmänt bruk för handelsrörelse och industriell verksamhet afsedd anstalt, benämnd frihamn, hvarom i denna förordning stadgas.

Frihamn, som skall utgöras af ett till sina gränser noga bestämt område, omfattande dels hamn med anstalter för fartygs lossning och lastning, dels ett därintill beläget, genom hägnad från vidliggande mark afspärradt landområde med byggnader och upplagsplatser, skall i fråga om tull- och tillverkningsavgifter äfvensom sockerskatt anses såsom utrikes ort; och skola såväl fartyg som gods inom frihamn icke vara underkastade vidare tillsyn från tullverkets sida, än som erfordras för utöfvande af kontroll å efterlefnaden af de angående frihamn med-

delade allmänna eller särskilda föreskrifter. Till frihamn från inrikes ort inkomna varor skola i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsafgifter samt sockerskatt äfvensom till befrielse från tullafgift samt i öfrigt i tullhänseende betraktas såsom från riket utförda samt således vid återinförelse behandlas lika med annat gods, som från frihamn införes.

§ 13.

För rättighet att inom frihamn idka industriell verksamhet fordras särskildt tillstånd af Konungen; skolande i ansökning om tillstånd till utöfvande af sådan verksamhet uppgift lämnas om arten af den verksamhet, sökanden afser att inom frihamnen idka. Dylikt tillstånd må ej afse vare sig boktryckerirörelse eller annan verksamhet, som i följd af gynnsammare produktionsvillkor är ägnad att å den inhemska marknaden afsevärdt skada inom riket annorstädes än i frihamn eller å frilager drifven enahanda verksamhet, ej heller verksamhet af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för anstalten eller där intagna varor.

§ 15.

Inom frihamn må till förtäring eller eljest till personligt bruk icke användas utländska varor af tullpliktigt slag, med mindre de förut blifvit i riket behörigen införtullade, likasom ej heller sådana svenska varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter eller befrielse från tullafgift blifvit vid varornas intagande i frihamnen ifrågasatt; besättning å fartyg i frihamn dock obetaget att ombord förbruka äfven oförtullade proviantartiklar, som, enligt hvad i § 14 sägs, inköpts inom frihamnen, eller som i fartyget dit medförts.

§ 16.

1. I frihamn må införas såväl tullpliktigt som förtulladt och tullfritt gods, med undantag af:

a) brännvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, med undantag af whisky, så framt varan ej skall inom frihamnen användas vid beredning af andra tillverkningar;

b) varor, som enligt gällande föreskrifter till förekommande af smittosamma sjukdomar å människor eller djur eller af annan dylik anledning äro till införelse i riket förbjudna eller endast under iakttagande af vissa försiktighetsmått få införas; och

c) explosiva varor, eldfarliga oljor eller därmed jämförliga vätskor, frätande syror samt andra varor, som äro af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för frihamnen eller där intagna varor;

dock att eldfarliga oljor och därmed jämförliga vätskor äfvensom sprit må under de särskilda villkor, som af Konungen bestämmas, kunna införas i frihamn för att därstädes användas för åstadkommande af drifkraft eller för belysningsändamål.

Hvad här är sagdt utgör ej hinder för att fartyg, som innehar till införsel i frihamn förbjudet gods, må, där sådant ej strider mot eljest meddelade bestämmelser, ingå i frihamn, under villkor att godset där ej lossas eller i annat fartyg omlastas; kunnande dock i särskildt fall tillstånd till omlastning för återutförsel meddelas af vederbörande tullförvaltning.

2. Uppstår tvifvel, huruvida varor i obrutna omslag äro af den beskaffenhet, att de få i frihamn införas, äge vederbörande tulltjänsteman att, där erforderlig upplysning ej kan annorledes vinnas, låta bryta omslagen.

§ 18.

1. Sjövägen må varutransport emellan två frihamnar eller emellan frihamn och annan inrikes ort endast verkställas af fartyg, som är till kustfart inom riket berättigadt.

2. Landvägen kan gods från frihamn införas:

för utförsel sjövägen från den stapelstad, i eller vid hvilken frihamnen är belägen, till utrikes ort eller annan svensk frihamn, äfvensom landvägen till Norge;

för omedelbar transitförsändning till annan stad, som åtnjuter transitupplagsrätt;

för intagning å frilager eller för uppläggning å nederlag på samma ort; samt

efter förtullning eller till fri disposition.

§ 20.

1. Direkt utförsel landvägen till frihamn af frilagers-, nederlags- och transitupplagsgods likasom ock af annat oförtulladt gods äfvensom af gods, för hvilket restitution af tull eller tillverkningsavgifter eller befrielse från tullavgift ifrågasättes, må endast äga rum från den stapelstad, i eller vid hvilken frihamnen är belägen.

2. Af emballeradt oförtulladt gods må ej till frihamn utföras mindre än helt kolly, sådant det från utrikes ort eller annan svensk frihamn inkommit eller från frilager, nederlag eller transitupplag uttagits.

§ 22.

Innehafvare af byggnad, magasinsrum eller upplagsplats inom frihamn, som blifvit förvunnen till förbrytelse, hvarom i § 21 sägs, hafve för alltid förverkat rätt att inom frihamn eller frilager innehafva eller begagna byggnad, magasinsrum eller upplagsplats och vare skyldig att genast utrymma sitt lager.

Lag samma vare ock om den, som blifvit förvunnen till oloflig varuinförsel, enligt hvad i tullstadgan sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1913.

Beträffande hvad chefen för finansdepartementet anført till stöd för nu återgifna förslag tillåter sig utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Då 1907 års Riksdag, som antog nu gällande förordning om frihamn, däremot afslog ett af Kungl. Maj:t samtidigt framlagdt förslag till förordning om frilager, skedde detta, såsom föredragande departementschefen i ofvan åberopade anförande erinrat, hufvudsakligen på den grund att bestämmelserna i då gällande tulltaxa icke ansågos afpassade för det fall, att den utländska konkurrensen genom frilagers inrättande så att säga flyttades de svenska näringarna in på lifvet. I sådant hänseende framhöll Riksdagen, att den inhemska industrin, särskildt vissa slag af densamma, måste anses vara så känslig för den utländska konkurrensens underlättande, att man före vidtagandet af den föreslagna åtgärden skäligen borde tillse, att proportionen mellan tullen å den färdiga produkten å ena sidan samt tullsatserna för halffabrikat och beredningsämnen å andra sidan vore med hänsyn till de ifrågasatta förändrade förhållandena rätt afvägd. Till dess resultatet af den då pågående revisionen af tulltaxan förelåge, fann Riksdagen därför frågan om införande här i landet af frilagersinstitutionen böra anstå.

Sedan berörda revision numera är slutförd och den nya tulltaxan under någon tid varit i tillämpning, synes det sålunda vara i öfverens-

stämmelse med 1907 års Riksdags anförda uttalande, då Kungl. Maj:t nu ånyo för Riksdagen framlagt ett förslag till förordning om frilager.

Till bevillningsutskottet hafva jämväl remitterats tre i anledning af förevarande proposition inom Riksdagen väckta motioner. Öfver två af dessa får utskottet i detta sammanhang afgifva yttrande, under det att den tredje längre fram i betänkandet blir föremål för uttalande.

I motion nr 287 i Andra kammaren hemställer herr *Lithander*,

1:o att Riksdagen måtte afslå det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till förordning om frilager samt

2:o att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, dels i hvad mån tullnederlagsinstitutionen må kunna göras mera ägnad än nu att tillgodose exporthandelns kraf på rörelsefrihet, dels ock huruvida frilager må kunna inrättas för förädling inom landet, inom eller utom frilagersområdet, af utländska för import eller reexport afsedda varor samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill dessa utredningar kunna gifva anledning.

Herr *Andersson* i Grimbo hemställer i motion nr 296 i samma kammare,

att § 19 i det af Kungl. Maj:t i proposition, nr 121, af den 22 mars 1912 framlagda förslaget till förordning om frilager måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 19.

1. Gods kan från frilager uttagas:
för utförsel till utrikes ort eller sjövägen till svensk frihamn å annan ort;

för utförsel landvägen till frihamn i samma ort;

för öfverflyttning till annat frilager; samt,

hvad beträffar tullfritt gods, till fri disposition.

2. Uttagning från frilager af gods i sådana kvantiteter och under sådana omständigheter i öfrigt, att bestämmelsen i § 15 uppenbarligen komme att därigenom kringgås, må icke medgifvas.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de bägge förslagen, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Innan utskottet ingår på en redogörelse för den granskning, utskottet underkastat de nu återgifna förslagen i ämnet, vill utskottet till angifvande af sin principiella ståndpunkt i frågan uttala, att i likhet

med 1907 års Riksdag utskottet hyser den öfvertygelsen, att afsevärda fördelar för vårt näringslif äro att vänta af frilagersinstitutionens införande. De möjligheter, som vår nuvarande tullagstiftning erbjuder för tullfri uppläggning och bearbetning inom landet af utländska tullpliktiga varor kunna nämligen, äfven efter det frihamnsinstitutionen blifvit i lagstiftningen införd, icke anses tillfredsställa näringslivets berättigade kraf på rörelsefrihet. Det ligger nämligen i sakens natur, att frihamnar hos oss icke kunna komma till anläggning mera än på mycket få platser, och redan af denna anledning kommer därför allt fortfarande det stora flertalet af de näringsidkare, hvilka hafva behof af tullfri uppläggning af tullpliktiga varor från utlandet, att härvid vara hänvisade till tullnederlaget och transitupplaget, hvilkas brister flerfaldiga gånger vid hithörande frågors behandling blifvit påvisade, hvadan utskottet torde kunna afstå från att nu närmare ingå härpå.

På sätt framgår af hvad utskottet ofvan anført, hyste 1907 års Riksdag mot det då framlagda förslaget om frilager betänkligheter i samma riktning som de, hvilka kommit till uttryck i de bägge nyssnämnda motionerna. Riksdagens ofvannämnda skrifvelse gaf emellertid uttryck åt den uppfattningen, att den väntade revisionen af tulltaxan kunde beräknas förebygga de fruktade olägenheterna för den svenska industrin.

Det har sålunda för utskottet, med anledning af såväl 1907 års Riksdags uttalande i ämnet som ock de berörda motionerna, närmast gällt att ur nämnda synpunkt söka bedöma den nya tulltaxan. Och såvidt utskottet kunnat finna, äro tullsatserna i densamma så afvägda och dess bestämmelser i öfrigt så affattade, att man torde kunna vänta, att de skola åt de industrigrenar, hvilka däraf äro i behof, erbjuda det skydd, som i denna väg lämpligen kan åstadkommas.

Kungl. Maj:ts förslag till förordning om frilager innehåller också bestämmelser, som tillkommit i afsikt att skydda den inhemska produktionen och hvilka äfven torde vara väl lämpade att verka i sådan riktning.

En sådan bestämmelse är den i § 19 moment 3 införda, genom hvilken — i öfverensstämmelse med hvad som skett i frihamnsförordningen — äro fastställda särskilda villkor för uttagande från frilager af varor, vid hvilkas förtullning afdrag i vikten ej skall göras för askar, fodral, omslag, kartor m. m. Dessa villkor äro, *dels*, där fråga är om varornas uttagande för uppläggning å nederlag, att varorna äro emballerade på sådant sätt, som eljest vid införsel af enahanda varor är brukligt, *dels ock*, där varorna skola efter förtullning införas i landet,

att antingen emballeringen är på nämnda sätt verkställd eller ock att varorna äro vid förtullning från frilager underkastade särskild förhöjd tullafgift.

Till det sistnämnda alternativa villkoret anknyta sig de i Kungl. Maj:ts proposition nr 184 föreslagna ändringarna i gällande tulltaxa, hvilka innehålla föreskrifter om tilläggstullar för ett större antal i tulltaxan upptagna varor vid deras förtullning från frihamn eller frilager. Sistnämnda proposition, som bevillningsutskottet fått till sig hänvisad, har varit föremål för utskottets behandling och icke gifvit utskottet anledning till erinran.

En annan i propositionen intagen bestämmelse, som afser att skydda den inhemska produktionen, är den i § 14 moment 2 införda, genom hvilken förbud meddelas mot idkande inom frilager ej blott af boktryckerirörelse utan äfven af annan verksamhet, som i följd af gynnsammare produktionsvillkor är ägnad att å den inhemska marknaden afsevärdt skada inom riket annorstädes än i frihamn eller å frilager drifven enahanda verksamhet. Detta stadgande har sin motsvarighet i gällande frihamnsförordning och det torde förtjäna erinras, att bestämmelsen i sistnämnda förordning, i hvad den afser annan verksamhet än boktryckerirörelse, infördes af Riksdagen med en motivering, som visar att Riksdagen med denna föreskrift afsåg att åstadkomma en subsidiär garanti för den inhemska industrins skyddande i de fall, då erforderliga jämkningar i tulltaxan icke kunde med nödig skyndsamhet vidtagas.

Ytterligare en punkt i det kungl. förslaget, hvilken, jämte sin hufvuduppgift att tillgodose den svenska detaljhandelns kraf, kan vara ägnad att skydda svensk produktion, är bestämmelsen i § 15, att inom frilager ej må idkas detaljförsäljning af därstädes befintliga varor. Härtill får utskottet emellertid tillfälle att längre fram i detta betänkande återkomma.

Vid bedömandet, i hvad mån de farhågor för den inhemska industrin, hvartill förslaget om frilagersinstitutionens införande gifvit anledning, böra tillmätas betydelse, förtjäna enligt utskottets mening äfven följande synpunkter beaktande.

Liksom afsikten med frilagret ostridigt i främsta rummet är att gagna transithandeln och förädlingsindustrin, ligger det i sakens natur, att dessa näringsgrenar, för hvilka frilagret också erbjuder de största fördelarna, i öfvervägande grad komma att begagna sig däraf. Hvad särskildt beträffar handeln erbjuder frilagret de mest betydande förmånerna åt de köpmän, som där lagra varor, hvilka icke produceras inom landet och hvilka kunna säljas både inom Sverige och på utlandet, till exempel kolonialvaror. Att sådan handelsrörelse kommer att vid svenska

frilager blifva den öfvervägande, därpå tyder också erfarenheten från frilager i utlandet. Den importhandel åter, som omfattar varor, hvilka äfven äro föremål för tillverkning inom landet, kommer säkerligen framgent såsom hittills att i stor utsträckning ombesörjas af svenska firmor, hvilka drifva affärer äfven med varor af inhemsk tillverkning; och sådana firmor hafva knappast anledning att begagna sig af frilager, emedan de i så fall blifva nödsakade att hålla dubbla lager.

Utskottet hyser den förvissningen, att med ett klokt begagnande af de möjligheter att reglera tillträdet till frilager, som förslaget erbjuder, det i praktiken skall visa sig, att ifrågavarande institution kommer att till vida öfvervägande del anlitas för sådan rörelse, hvarför densamma är i främsta rummet afsedd, äfvensom att, i den mån importhandeln kommer att begagna sig däraf, det skydd, som i olika afseenden, såsom ofvan är framhållet, står det inhemska näringslivet till buds, skall åstadkomma en sådan utjämning af de förutsättningar, under hvilka den inhemska produktionen och importen från utlandet arbeta, att den förra icke skall blifva lidande.

Härmed har utskottet angifvit de väsentliga skälen för sin principiella anslutning till propositionen och därjämte äfven bemött herr Lithanders föreliggande motion.

Härefter har utskottet att öfvergå till att yttra sig om herr Anderssons i Grimbo ofvan omförmälda motion, hvilken, såsom nämnt, afser sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att ingen uttagning från frilager af tullpliktigt gods för öfverförande till den inhemska marknaden må äga rum vare sig genom direkt förtullning eller genom uppläggning på tullnederlag. Af motiveringen för detta förslag framgår, att motionären tänkt sig, att den af honom ifrågasatta inskränkingen i användandet af frilager icke borde gälla längre än intill dess stadgande meddelas om hvad med detaljförsäljning förstås.

Till belysande af detta yrkande vill utskottet erinra om följande. I det förslag till förordning om frihamn, som af Kungl. Maj:t förelades 1907 års Riksdag, fanns i § 20 moment 4 intaget ett stadgande, motsvarande det i nu föreliggande proposition, § 15, föreslagna och af innehåll, att införsel från frihamn af gods i sådana kvantiteter och under sådana omständigheter i öfrigt, att bestämmelsen i § 14 af samma förslag angående detaljförsäljning af därstädes befintliga varor uppenbärligen komme att därigenom kringgå, icke finge medgifvas. Beträffande denna bestämmelse i § 20 anförde Riksdagen i sin skrifvelse i ämnet följande:

»Afsikten med de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna är, såsom jämväl i en inom Riksdagen i ämnet väckt motion erinras, att förekomma så kallad detaljhandel eller handel i mindre omfattning med varor, upplagda inom frihamn. Att dylika bestämmelser införas i författningen synes ock vara af behovet påkalladt, men det kan med allt skäl ifrågasättas, huruvida hvad Eders Kungl. Maj:t i sådant afseende föreslagit är till fyllest. Ty hvarken i denna författning eller i gällande lagstiftning finnes någon allmän föreskrift om, hvad som bör förstås med detaljhandel. Och de föreslagna bestämmelserna synas Riksdagen så mycket mer betänkliga, som tillämpningen af desamma ju skulle komma att öfverlämnas åt vederbörande tulltjänsteman, hvilken alltså hade att för hvarje särskildt fall afgöra hvad som vore det ena eller det andra.

Till undanröjande af de antydda olägenheterna har i motionen föreslagits fastställandet af vissa minimikvantiteter och inom Riksdagens bevillningsutskott har framkastats tanken på att hvad beträffar andra varor än spannmål uti förevarande afseende fastslå ett visst tullbelopp.

Vare sig nu den ena eller den andra af dessa utvägar skulle komma att anlitas, torde det dock få anses uppenbart, att i frågans nuvarande läge hvarje fastställande af visst kvantum eller visst tullbelopp skulle komma att fotas på alltför osäkra grunder. Häraf torde framgå, att frågan om hvilka åtgärder i detta hänseende böra vidtagas bör föregås af en närmare utredning af hithörande förhållanden, med iakttagande därvid, bland annat, att särskilda bestämmelser erfordras rörande spannmål; och då ifrågavarande spörsmål synas vara af stor betydelse, lär med visshet kunna förutsättas, att utredning och förslag i ämnet komma att till Riksdagen afgifvas. Riksdagen får alltså an hålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag rörande den minsta kvantitet dels af spannmål, dels ock af andra varor, som får på en gång från frihamn införas.»

I det vid föreliggande proposition fogade statsrådsprotokollet meddelas härom, bland annat, att med anledning af detta Riksdagens uttalande Kungl. Maj:t uppdragit åt kommerskollegium att utarbета förslag i berörda afseende och sedermera anbefallt kollegium att därvid jämväl taga under öfvervägande, i hvad mån särskilda föreskrifter i ämnet kunde vara erforderliga beträffande frilager. Den utredning, som sålunda ankomme på kollegium att verkställa och som, enligt hvad departementschefen från kollegium inhämtat, erbjöde afsevärda svarigheter, hade

ännu icke blifvit slutförd, och denna fråga kunde till följd däraf icke blifva förelagd innevarande års Riksdag.

Utskottet finner visserligen, att det varit önskvärdt att de af 1907 års riksdag begärda bestämmelserna kunnat föreläggas Riksdagen till behandling samtidigt med förevarande proposition; men då, enligt hvad departementschefen till nyssnämnda statsrådsprotokoll upplyst, arbetet med affattande af sådana bestämmelser pågår, har utskottet icke ansett den omständigheten, att förslag härutinnan icke nu kunnat föreläggas Riksdagen, böra föranleda den af herr Andersson i Grimbo ifrågasatta ändringen i Kungl. Maj:ts proposition. Då utskottet sålunda icke tvekat att trots nu berörda förhållande tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, har utskottet emellertid ansett sig böra samtidigt tillstyrka Riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla, att redan till nästkommande års Riksdag förslag i ämnet måtte af Kungl. Maj:t aflåtas.

Slutligen har utskottet att yttra sig om den tredje af de i anledning af föreliggande kungl. proposition väckta motionerna. Densamma, nr 103 i Första kammaren, är väckt af herr *Bäckström*, som hemställer, att § 17 mom. 1 a) i Kungl. Maj:ts förslag till förordning om frilager måtte erhålla följande lydelse:

»*brännvin och sprit, alla slag, samt vin*, så framt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar.

Propositionen innehåller härom i § 17 följande stadgande:

1. Å frilager må intagas såväl tullpliktigt som förtulladt och tullfritt gods, med undantag af:

a) brännvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, med undantag af whisky, så framt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar.

Till stöd för ändringsförslaget anför motionären, att handel med alkoholhaltiga drycker icke torde förtjäna att beredas lättnader. Då utskottet emellertid icke funnit anledning antaga, att genom den af Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelsen importen af sprithaltiga drycker skulle främjas, har utskottet saknat tillräckliga skäl att biträda motionärens förslag.

Den speciella granskning, utskottet underkastat Kungl. Maj:ts förevarande proposition, har endast gifvit anledning till följande erinran. I § 2 moment 2 föreslås, att hvarje utgång från frilager skall

särskildt bevakas och att invid hvarje utgång skall finnas vaktrum. Då i åtskilliga fall ett och samma vaktrum torde kunna användas för flera utgångar, har utskottet föreslagit sådan ändrad affattning af ifrågasvarande stadgande, att detta må kunna medgifvas.

Mot de af Kungl. Maj:t föreslagna förändringarna i gällande förordning om frihamn har utskottet icke haft något att anmärka.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

1) att Riksdagen må, med afslag å förevarande motioner II: 287 och I: 103, antaga Kungl. Maj:ts ofvan intagna förslag till förordning om frilager, dock att § 2 moment 2 i förordningen skall erhålla följande förändrade lydelse:

»2. Hvarje utgång från frilager skall särskildt bevakas, och skola, i den mån generaltullstyrelsen finner nödigt, vaktrum anordnas; dock att, där från frilager finnas utgångar, hvilka icke begagnas för trafik, (utan allenast äro afsedda att komma till användning i händelse af eldfara eller annat olycksfall, generaltullstyrelsen äger medgifva befrielse från skyldigheten att särskildt bevaka sådan utgång.

Vederbörande tulltjänsteman äger, där han anser anledning därtill förefinnas, låta å en hvar, som lämnar frilagret, verkställa kroppsvisitation i den ordning tullstadgan föreskrifver, dock utan att vara underkastad påföljd, i händelse underslef finnes icke hafva ägt rum»;

2) att Kungl. Maj:ts ofvan intagna förslag till förordning om ändrad lydelse af vissa paragrafer i gällande förordning om frihamn må af Riksdagen antagas; samt

3) att Riksdagen må, i anledning af herr Anderssons i Grimbo ofvannämnda motion, II: 296, skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte för nästkommande års riksdag framlägga förslag rörande den minsta kvantitet dels af spannmål dels ock af andra varor, som får på en gång införas från frihamn eller frilager, eller ock till bestämmelser, som

eljest möjliggöra, att förbudet mot detaljhandel inom frihamn och frilager kan på ett betryggande sätt genomföras.

Stockholm den 3 maj 1912.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservationer:

af herr *Lyckholm* som anförde:

»Alldenstund jag icke kan finna, att den af utskottet beslutade hemställan om afåtande af skrifvelse med anhållan, att Kungl. Maj:t måtte för nästkommande års Riksdag framlägga förslag till bestämmelser, »som möjliggöra, att förbudet mot detaljhandel inom frihamn och frilager kan på ett betryggande sätt genomföras», innebär någon som helst säkerhet för att den svenska industrien verkligen erhåller det skydd, som nu afses, kan jag icke biträda utskottets hemställan i afseende på inrättandet af frilager. Å sid. 17 i utskottets betänkande framhålles visserligen, att kommerskollegium för åtskilliga år sedan erhållit uppdrag att utarbete förslag i berörda afseende, men lär detta dock enligt uppgift hafva mött mycket stora svårigheter.

Då emellertid förbudet om detaljhandel och de närmare bestämmelserna rörande detta förbud utan tvifvel utgöra det verksammaste skydd, som den svenska industrien äger gent emot de vådor, som frilagerinstitutionen otvetydigt medför, har jag icke kunnat tillstyrka införandet af densamma under andra omständigheter än att ifrågavarande detaljhandelsbestämmelser samtidigt slutgiltigt bestämmas, och har jag därför yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 121, icke måtte af Riksdagen bifallas.»

af herrar *Bäckström, Eklund, Ollas Ericsson, Byström, Christierson, Larsson* i Klagstorp, friherre *Palmstierna, Hedström, Rundgren och Söderberg* i Hobborn, hvilka anförde:

»Utskottets majoritet har, i likhet med den kungl. propositionen, icke velat medgifva frilagersrätt för »brännvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, med undantag af whisky». Vi anse att utskottet bort gå längre. För vår del hafva vi nämligen icke kunnat finna, att giltiga skäl anförts för att här undantaga whisky samt brännvinsorter, framställda ur drufvor, palmsaft, melass eller dylikt, såsom konjak, arrack och rom, äfvensom sprit, framställd ur torf eller trä. Ej heller finna vi att frilagersrätt bör beredas handeln med *vin*. Den hänsyn till de vinproducerande ländernas intressen, som kan framkalla tveksamhet, när det gäller att företaga en *inskränkning* i vinhandelns hittills innehafda rättigheter, kan ej åberopas, när frågan gäller, huruvida vinhandeln skall beredas en *ny* lättnad. I förslaget till förordning om tullrestitution hafva hvarken Kungl. Maj:t eller utskottet ifrågasatt att rätt till tullrestitution för vin skulle medgifvas.

Då i vida kretsar af vårt folk lifligt önskas, att rusdryckshandeln ställes på afskrifning, hafva vi icke velat att införandet af frilagersinstitutionen skulle medföra lättnaden jämväl för denna handel, utan ansett att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen, med bifall till herr Bäckströms i ärendet väckta motion, måtte besluta, att § 17 mom. 1 a) af den i Kungl. Maj:ts proposition nr 121 föreslagna förordningen om frilager måtte erhålla följande lydelse:

»*brännvin och sprit, alla slag, samt vin*, såframt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar».

af herr *Byström*, som ansett, att utskottet hade bort begagna sin motionsrätt och hemställa,

att Riksdagen måtte besluta, att § 16 mom. 1 a) af den i Kungl. Maj:ts proposition nr 121 föreslagna förordningen om frihamn måtte erhålla följande lydelse:

»Brännvin och sprit, alla slag, samt vin, så
framtvaren ej skall inom frihamn användas vid be-
redning af andra tillverkningar».

Herrar friherre *Trolle* och *Jespersion* hafva anhållit få antecknadt,
att de icke deltagit i den slutliga behandlingen af detta ärende inom
utskottet.
